

CU PRIVIRE LA POSIBILA NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR AMENDAMENTE RECENTE OPERATE ÎN CODUL PENAL ȘI ÎN CODUL CONTRAVENȚIONAL

Partea I

Sergiu BRÎNZA,

doctor habilitat în drept, profesor universitar (USM)

Vitalie STATI,

doctor în drept, conferențiar universitar (USM)

In this article it is argued that several recently made amendments to the Penal Code and the Contravention Code by means of Law no.193/2016, would contravene the provision of par.(2) art.23 of the Constitution of the Republic of Moldova. The analysis of the amendments provided by this law brought us to the conclusion that these amendments generate to the penal law an certain level of unpredictability on the following issues: 1) the meaning of the concepts „ethnobotanical products”, „ethnobotanical” and „an analogue of the narcotic or psychotropic substances” that are defined at par.(5) and par.(6) art.134¹ PC RM and used in art.217, art.217¹-217⁶, art.219 PC RM and art.85-87 of the Contravention Code; 2) in determining, in accordance with par.(8) art.134¹ PC RM, the small quantities, the large or very large quantities of ethnobotanical products (ethnobotanicals) and of the analogues of the narcotic or psychotropic substances.

Keywords: Constitution; predictability; ethnobotanical products; ethnobotanicals; an analogue of the narcotic or psychotropic substances; small quantities, large or very large quantities.

1. În art.7 din Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, elaborat la Helsinki la 01.08.1975 [1], la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului privind aderarea Republicii Moldova la instrumentele juridice internaționale referitoare la drepturile omului, nr.707 din 10.09.1991 [2], se arată: „Statele participante recunosc importanța universală a drepturilor omului și libertăților fundamentale, a căror respectare este un factor esențial al păcii, justiției și bunăstării necesare pentru a asigura dezvoltarea relațiilor amicale și a cooperării între ele, ca și între toate statele. Ele vor respecta în mod constant aceste drepturi și libertăți în relațiile lor reciproce și se vor strădui, individual și în comun, inclusiv în cooperare cu Națiunile Unite, să promoveze respectarea universală și efectivă a lor. Ele confirmă dreptul individului de a cunoaște drepturile și îndatoririle sale în acest domeniu și de a acționa în consecință (subl. ne apartine)”.

Potrivit alin.(2) art.23 Constituția Republicii Moldova, „statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative” [3]. În comentariul la această normă constituțională se explică: „Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle – stipulat în alin.(2) art.23 al Constituției – se realizează prin publicarea tuturor legilor, a altor acte normative, făcându-le accesibile... Termenul «accesibil» înseamnă la care se poate ajunge ușor, care se poate înțelege ușor... Curtea Europeană a Drepturilor Omului a sta-

bilit două cerințe față de legi. În primul rând, legea trebuie să fie accesibilă. În al doilea rând, aceasta nu poate fi considerată «lege» doar dacă este formulată cu o precizie suficientă, care permite cetățeanului să-și controleze comportamentul: el trebuie să poată prevedea, în cazurile când este necesar și cu ajutorul cuvenit, într-un grad rezonabil, în circumstanțe specifice, consecințele care pot surveni în urma acțiunii sale” [4-5].

În aceeași ordine de idei, I.Predescu și M.Safta susțin: „Există însă și o altă semnificație a noțiunii de accesibilitate, asociată exigenței previzibilității legii, și anume, aceea care privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. Norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul *nemo censetur ignorare legem* nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general” [6].

Urmând firul logic, vom menționa că, potrivit alin. (2) art.54 din legea fundamentală, „exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infrac-

țiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției”. Totodată, în alin.(3) art.54 Constituția Republicii Moldova se stabilește: „Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24”. Prin urmare, dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle nu poate fi restrâns de către nimeni în niciun fel de condiții.

Pe lângă aceasta, în corespundere cu art.7 din legea fundamentală, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”. O astfel de idee este sprijinită în alin.(2) art.3 al Legii privind actele legislative, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001 [7]: „Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale...”.

Potrivit art.7 Codul jurisdicției constituționale, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 16.06.1995 [8], „orice act normativ... se consideră constituțional până când neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul justiției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul Cod”. În opinia noastră, unele amendamente, care au fost operate recent în Codul penal și în Codul contravențional, ar contraveni dispoziției de la alin.(2) art.23 Constituția Republicii Moldova. Ne referim la amendamentele operate prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.07.2016 [9] (în continuare – Legea nr.193/2016) și prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.07.2016 [10] (în continuare – Legea nr.196/2016).

În cele ce urmează, vom prezenta argumente în susținerea acestei afirmații.

2. Astfel, prin Legea nr.193/2016 au fost efectuate, printre altele [11], următoarele remanieri legislative:

1) în Codul penal:

– articolul 134¹ a fost modificat, fiindu-i atribuit următorul conținut:

„Articolul 134¹. Droguri, precursori, etnobotanice și analogii acestora

(1) Prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern.

... (5) Prin produse etnobotanice (etnobotanice) se înțeleg amestecurile de prafuri și/sau plante sau amestecurile de ierburi și diverse părți de plante stropite cu substanțe chimice, care produc schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive.

(6) Prin analog al substanței stupefiante sau psihotrope se înțelege orice substanță sau asociere de sub-

stanțe de origine naturală ori sintetică, în orice stare fizică, sau orice produs, plantă, ciupercă, ori părți ale acestora, care are capacitatea de a produce efecte psihoactive și care, indiferent de conținutul său, denumirea sa, modul său de administrare, de prezentare sau de publicitatea care i se face, este ori poate fi folosită în locul unei substanțe sau al unui preparat stupefiant, psihotrop ori cu efect psihotrop sau în locul unei plante ori substanțe aflate sub control național și/sau internațional.

(7) Listele de substanțe stupefiante, psihotrope și de precursori se aprobă, se modifică și se completează de către Guvern.

(8) În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau al altor acțiuni ilegale cu droguri, precursori, etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern...”;

– articolul 217¹ a fost modificat, fiindu-i atribuit următorul conținut:

„Articolul 217¹. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare

(1) Semănatul ori cultivarea de plante ce conțin droguri, prelucrarea ori utilizarea unor astfel de plante fără autorizație sau semănatul ori cultivarea de plante pentru fabricarea produselor etnobotanice, săvârșite în scop de înstrăinare,...

(2) Producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea, distribuirea sau alte operațiuni ilegale cu droguri sau cu analogi ai acestora, săvârșite în scop de înstrăinare, ori înstrăinarea ilegală a drogurilor sau analogilor acestora,...

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:...

c) cu utilizarea drogurilor sau a analogilor acestora, a căror circulație în scopuri medicinale este interzisă;...”;

– în cuprinsul art.217, 217²-217⁶ și 219, textul „substanțe narcotice, psihotrope sau analoagele lor (acestora)” a fost substituit cu textul „droguri, etnobotanice sau analogii acestora”, textul „substanțe narcotice sau psihotrope” a fost substituit cu textul „droguri sau etnobotanice”, iar textul „substanțe narcotice, psihotrope” – cu textul „droguri, etnobotanice”, la formele gramaticale corespunzătoare.

2) în Codul contravențional:

– articolul 85 a fost modificat, fiindu-i atribuit următorul conținut:

„Articolul 85. Procurarea ori păstrarea ilegală de droguri, precursori, etnobotanice și a analogilor acestora în cantități mici sau consumul de droguri fără prescripția medicului

(1) Procurarea ori păstrarea ilegală, fără scop de înstrăinare, a drogurilor, precursorilor, etnobotanicelor și a analogilor acestora în cantități mici, precum și consumul de droguri fără prescripția medicului...

(2) În cazul persoanei care a predat benevol drogurile, precursorii, etnobotanicele și analogii acestora, deținute ilegal, sau care s-a adresat ori acceptă să se adreseze benevol la o instituție medicală pentru a i se acorda asistența necesară în legătură cu consumul ilegal al acestora, este înlăturată răspunderea contravențională pentru faptele prevăzute de prezentul articol”;

– articolul 86 a fost modificat, fiindu-i atribuit următorul conținut:

„Articolul 86. Neluarea de măsuri pentru asigurarea protecției semănăturilor de plante ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora

Neluarea măsurilor prevăzute de legislație pentru asigurarea regimului stabilit de protecție a semănăturilor de mac somnifer, de cânepă, de arbust de coca, a locurilor de păstrare și de prelucrare a recoltelor acestor culturi, neluarea de măsuri pentru distrugerea resturilor rămase după recoltare și a deșeurilor de producție ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora...”;

– articolul 87 a fost modificat, fiindu-i atribuit următorul conținut:

„Articolul 87. Cultivarea ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicelor

Cultivarea ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicelor fără scop de înstrăinare, dacă faptele nu constituie infracțiuni...”.

Ca rezultat al analizei amendamentelor operate prin Legea nr.193/2016, se poate susține că acestea au generat imprevizibilitatea legii penale în partea care ține de:

1) *înțelesul noțiunilor „produse etnobotanice” / „etnobotanice” și „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”, care sunt definite în alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM și care sunt utilizate în art.217, 217¹-217⁶ și 219 CP RM și în art.85-87 din Codul contravențional.*

În opinia L.N. Ușakova, specificul definițiilor constă în aceea că ele reprezintă temelia, pivotul actelor normative. Iată de ce de corectitudinea formulării lor în cadrul actului normativ depinde eficacitatea influențării juridice, precum și realizarea scopurilor urmărite de către legiuitor [12]. Sub acest aspect, considerăm că definițiile, formulate în alin. (5) și (6) art.134¹ CP RM, nu sunt funcționale. Ele nu reușesc să determine clar și precis conținutul noțiunilor „produse etnobotanice” / „etnobotanice” și „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”. Prin recurgerea la aceste definiții, nu poate fi înche-

iat procesul de cunoaștere a conținutului noțiunilor în cauză.

În loc să ofere răspunsuri, definițiile formulate în alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM generează multiple întrebări. Astfel, în legătură cu definiția din alin.(5) art.134¹ CP RM, apar următoarele întrebări:

– ce trebuie de înțeles prin „amestecurile de prafuri”, „plante”, „amestecurile de ierburi”, „diverse părți de plante”, „substanțe chimice”? Care este suportul normativ pentru a stabili limitele exacte ale tuturor acestor noțiuni? Se au în vedere a) oricare amestecuri de prafuri, plante, amestecuri de ierburi, diverse părți de plante sau substanțe chimice *ori* b) doar unele dintre acestea? Intră oare sub incidența noțiunilor analizate „plantele medicinale, stropite cu spirt, folosite sub formă de cataplasme”, „plantele aromatice stropite cu oțet”, „plantele decorative stropite cu apă în care a fost adăugat bicarbonat de sodiu”, „culturile agricole, tratate cu pesticide, insecticide, fertilizanți etc.” etc.? Se are oare în vedere prin „plante” a) ceea ce se are în vedere și în art.217, 217¹, 217³ și 218 CP RM (adică organismele vegetale până la recoltare) *sau/și* b) organismele vegetale după recoltare? [13];

– care este înțelesul sintagmei „schimbări ce induc efecte fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau acțiuni psihoactive”? În ce anume constau asemenea schimbări și efecte? Care este suportul normativ pentru a stabili limitele lor exacte? Care trebuie să fie intensitatea / „pragul minim de gravitate” a/al efectelor fiziologice și/sau mentale, halucinogene și/sau a/al acțiunilor psihoactive, pentru ca ele să poată intra sub incidența alin.(5) art.134¹ CP RM?

În acest context, este util să reproducem opinia exprimată de către A.Rîșniță vizavi de o situație similară atestată în sistemul de drept românesc: „Ce reprezintă în concret aceste „efecte psihoactive”? Lit.c) art.2 (al Legii nr.194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive [14] – *n.a.*) le definește ca fiind stimulări sau inhibiții ale sistemului nervos central al unei persoane, care au ca rezultat modificări ale funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului sau crearea unei stări de dependență, fizică sau psihică, ca urmare a consumului unui produs de către o persoană. În mod evident, nici această definiție nu ajută la restrângerea gamei vaste de produse care se încadrează în litera legii analizate. Credem că ar fi fost mai bună condiționarea existenței acestor efecte psihoactive de o modificare „semnificativă” a funcțiilor și proceselor psihice și ale comportamentului, variantă pentru care a optat legiuitorul irlandez (deși nici această exprimare nu excelează prin previzibilitate și limpezime). Nici această modificare nu ar fi îndeajuns, deoarece unele produse, de exemplu pre-nadezul [15], reprezintă un „produs” în sensul legii și

are capacitatea de a produce efecte psihoactive (chiar semnificative) în urma consumului, constituind un veritabil „substitut”... Și clorura de sodiu (sarea de bucătărie), consumată în cantități mari, poate genera halucinații [16]. Este de menționat că, spre deosebire de legislația română, cea autohtonă nici măcar nu conține definiția noțiunii „efecte psihoactive”.

Defectele, ce caracterizează noțiunile „produse etnobotanice” / „etnobotanice” și „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”, sunt de o gravitate și mai pregnantă, dacă le vom privi prin prisma următoarelor puncte de vedere.

Astfel, după P.A. Kabanov, într-o mare măsură, comportamentul corupțional este condiționat de existența unor norme lipsite de concretețe, care reglementează răspunderea juridică; în cazul acestor norme, datorită descrierii prea vagi a condițiilor de aplicare, subiectului abilitat i se oferă o discreție prea mare [17].

La rândul lor, A.A. Brâjinski și A.A. Lukianov afirmă că legea trebuie să fie clară nu doar pentru juriști, dar pentru toți cetățenii. Or, tocmai cetățenii sunt cei care participă la relațiile sociale reglementate de lege. Deseori, nu doar din cauza necunoașterii de către cetățeni a legii, ci și datorită înțelegerii incorecte a acesteia, drepturile cetățenilor se încalcă, iar persoanele cu funcție de răspundere și autoritățile publice comit abuzuri [18].

Din punctul de vedere al A.I. Sitnikova, destinatari ai legii penale sunt grupurile sau subgrupurile concrete de oameni, nu *socium*-ul abstract. Reacția destinatarului la conținutul textului legii penale (efectul perlocutiv) depinde, într-o mare măsură, de aptitudinea legiuitorului de a-și exprima ideile. Aceasta înseamnă că legiuitorul trebuie să anticipeze rezultatul înțelegerii textului legii penale de către destinatarii acesteia, și, cu luarea în considerare a acestui factor, să construiască textul normativ. În procesul de comunicare scrisă, legiuitorul trebuie să prognozeze rezultatul percepției semantice a informației scrise de către destinatari, și, în corespundere cu această prognoză, să introducă rectificări în textul normativ aflat în proces de construcție. În contextul examinat, prognoza în cauză poate fie să concorde exact cu viitoarea înțelegere a textului legii penale (variantea ideală), fie să presupună anumite discordanțe ne semnificative (variantea acceptabilă), fie să prezinte disonanțe considerabile cu perceperea reală de către destinatar a textului legii penale (variantea inadmisibilă). În această din urmă ipoteză, procesul de „ajustare” la perceperea de către destinatar a textului legii penale este marcat de erori. Astfel de erori apar în cazurile în care anumite segmente de text normativ au două sau mai multe înțelesuri. Cauza unor asemenea erori constă în incapacitatea legiuitorului de a construi un text care să fie perceput

univoc și care ar exclude variante ce ar distorsiona voința legiuitorului [19].

În opinia E.I. Gruzinskaia, limbajul legislativ trebuie să aibă o precizie maximă. O creație literară artistică, publicistică sau epistolară poate fi recitată de mai multe ori, pentru a fi percepută de fiecare dată altfel și a se obține impresii noi. Cât privește textul legislativ, acesta nu trebuie să lase un spațiu de percepție atât de larg. În cadrul unui text legislativ, dimensiunile informației trebuie să fie precise, cu limite riguros trasate: ori de câte ori ar fi citit un astfel de text, el trebuie perceput în același mod. În vederea asigurării preciziei textului legislativ, este necesară, înainte de toate, acordarea unei atenții cuvenite următoarelor exigențe privind terminologia: claritate; univocitate; aprobarea practică; autoexplicabilitate; economia exprimării; neutralitatea expresivă; lipsa încărcăturii semantice suplimentare a termenului, datorată unor factori socioculturali; respectarea regulii „o singură noțiune – un singur termen”; unitatea terminologiei aplicate pe parcursul întregii legislații sau al principalelor ei domenii; constanța terminologiei [20].

În viziunea O.V. Anțiferova, scopul profesionalizării limbajului legislativ constă în asigurarea plenitudinii și, în același timp, a preciziei și clarității reglementării juridice. Acest scop se realizează pe calea folosirii de către participanții la creația legislativă, la etapa de elaborare a actului normativ, a unui sistem de termeni speciali. Menirea unor astfel de termeni se exprimă în asigurarea exprimării exacte și depline a prevederilor normei juridice într-o formă care ar face accesibilă înțelegerea acestor prevederi de către participanții la raporturile juridice. Pot fi deosebite două grupuri de bază de termeni speciali, utilizați în procesul de creație legislativă: 1) termenii care nu sunt folosiți în limbajul uzual; 2) termenii care nu sunt cunoscuți majorității persoanelor. Acești termeni sunt utilizați pentru desemnarea unor noțiuni juridice specifice. Atunci când legiuitorul folosește în exces astfel de termeni, el uită că legile sunt scrise nu doar pentru cei care le creează, dar pentru întreaga societate. Iată de ce, limbajul legislativ trebuie să fie inteligibil pentru oamenii simpli, nu doar pentru specialiști [21].

Nu în ultimul rând, A.K. Soboleva opinează că în textul legii este necesară recurgerea la definiții, astfel încât: termenii uzuali să obțină o semnificație juridică; să se asigure aplicarea uniformă a acestora în practică; să se excludă polisemia și dificultățile de interpretare a termenilor în cauză. În acest fel, oricare termen, definit în cadrul unui act normativ, devine termen juridic. În virtutea acestei calități, termenul respectiv trebuie: să desemneze cu precizie o anumită noțiune; să aibă un singur înțeles; să fie concis și clar. Totodată, alegerea corectă a termenilor,

univocitatea aplicării acestora, precum și explicarea conținutului lor prin intermediul definițiilor legislative, reprezintă acele condiții care asigură precizia stilului actului normativ. Dacă aceste condiții nu sunt respectate, atunci pot apărea suspiciuni că cei, care elaborează actul normativ, lasă deschisă posibilitatea pentru aplicarea selectivă a actului normativ, adică creează reguli inechitabile pentru cei a căror conduită va fi reglementată de normele create. Incertitudinea, generată de conținutul normei de drept, are ca efect: înțelegerea echivocă a acestei norme; aplicarea arbitrară a normei de drept; încălcarea principiului de egalitate în fața legii și a autorităților publice [22].

Într-un alt registru, în legătură cu definiția din alin.(6) art.134¹ CP RM, apar următoarele întrebări: Care este înțelesul sintagmei „care are capacitatea de a produce efecte psihoactive”? În ce anume constau asemenea efecte? Care este suportul normativ pentru a stabili limitele lor exacte? Care trebuie să fie intensitatea / „pragul minim de gravitate” a/al efectelor psihoactive, pentru ca ele să poată intra sub incidența alin.(6) art.134¹ CP RM? Care este deosebirea dintre noțiunea „acțiuni psihoactive” (utilizată în alin. (5) art.134¹ CP RM) și noțiunea „efecte psihoactive” (folosită în alin.(6) art.134¹ CP RM)? Se are oare în vedere prin „plante” a) ceea ce se are în vedere și în art.217, 217¹, 217³ și 218 CP RM (adică organismele vegetale până la recoltare) sau/și b) organismele vegetale după recoltare?

În alin.(6) art.134¹ CP RM, legiuitorul a recurs la definirea prin gen proxim și diferență specifică. Însă diferența specifică este descrisă de o asemenea manieră nereușită, încât nu permite diferențierea noțiunii „analog al substanței stupefiante sau psihotrope” de celelalte noțiuni incluse în gen. Din aceste considerente, mai potrivită ar fi definirea prin enumerare a noțiunii „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”. Într-un asemenea caz, definitorul ar indica toate obiectele cunoscute din clasa definitului.

În susținerea acestei afirmații, prezentăm opinia exprimată de V.V. Marciuk: de regulă, noțiunile estimative, utilizate în normele penale, reflectă starea calitativă a unui anumit fenomen juridico-penal. De aceea, în astfel de cazuri, definirea unor asemenea noțiuni ar trebui făcută pe calea enumerării [23]. Mai apropiat de tema studiului de față este punctul de vedere al lui A.Rîșniță: „Pe lângă procedeul clasic de listare individuală a substanțelor, regăsim sistemul analog și cel generic. Sistemul generic presupune includerea pe listele substanțelor controlate a unor grupuri de substanțe precis definite, fie prin referire la derivațiile structurale ale unui compus, fie prin raportare la compusul de bază. Într-un mod asemănător, sistemul analog presupune o raportare mai laxă la compusul de bază al unei substanțe în vederea plasării acesteia în rândul substanțelor controlate. Ne

întrebăm dacă, având în vedere faptul că diferența dintre structura chimică a plasticului și cea a margarinei constă într-o singură moleculă, aceste sisteme inovatoare ar satisface cerințele previzibilității impuse de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale” [24].

Care sunt argumentele celor care optează pentru formularea definiției din alin.(6) art.134¹ CP RM prin gen proxim și diferență specifică? Le aflăm din notele informative la proiectele care stau la baza adoptării Legii nr.193/2016: „În Republica Moldova datorită vidului legislativ, autoritățile publice nu au suficiente pârghii pentru supravegherea pieței și intervenirea promptă la necesitate pentru contracararea circulației ilicite a unor astfel de substanțe. Este foarte dificil a identifica etnobotanicele, din motiv ce producătorii sintetizează foarte rapid substanțe noi, modificând formula chimică. În asemenea condiții, acestea acaparează piața neagră din Moldova” [25]; „Expertii din cadrul Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare al Inspectoratului General al Poliției, în urma efectuării expertizelor și constatărilor tehnico-științifice, au identificat formula chimică a etnobotanicelor și au constatat faptul că producătorii sintetizează foarte rapid substanțele noi, modificând formula chimică prin introducerea altor derivate” [26].

Pentru comparație, vom menționa că noțiunile „substanțe narcotice”/„stupefiante” și „substanțe psihotrope” sunt definite prin enumerare. Lista exhaustivă a unor astfel de substanțe este prezentată în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006. În varianta inițială, lista de substanțe narcotice includea 139 de denumiri de substanțe. La rândul său, lista de substanțe psihotrope includea 127 de denumiri de substanțe. În varianta actuală, lista de substanțe narcotice include 193 de denumiri de substanțe. La rândul său, lista de substanțe psihotrope includea 170 de denumiri de substanțe. Aceasta se explică prin aceea că actul normativ în cauză a fost modificat și/sau completat de șapte ori.

Despre viteza de reacție a autorităților publice abilitate la apariția pe piață a noilor substanțe narcotice/stupefiante sau substanțe psihotrope ne putem da seama din următoarea analiză.

Astfel, de exemplu, Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.1170/2013 [27], a fost publicat la 16.10.2013. La 18.01.2014 a fost adoptată Hotărârea Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a

plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.20 [28]. Această hotărâre a fost publicată la 24.01.2014.

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.2606/2015 [29], a fost publicat la 08.10.2015. La 15.04.2016 a fost adoptată Hotărârea Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.466 [30]. Această hotărâre a fost publicată la 22.04.2016.

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.3172/2016 [31], a fost publicat la 17.05.2016. La 24.08.2016 a fost adoptată Hotărârea Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.1004 [32]. Această hotărâre a fost publicată la 02.09.2016.

Din aceste exemple deducem că, din momentul publicării proiectului până în momentul publicării hotărârii Guvernului, au trecut, după caz, de la 3 luni până la 5 luni.

Dacă acest termen pare a fi prea mare, atunci există soluția de reducere a lui. Legislația în vigoare oferă această posibilitate. Astfel, art.31 „Termenul de elaborare” al Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 18.07.2003 [33], stabilește, printre altele: „(1) Proiectul de act normativ se elaborează în termen rezonabil, conform actului care îl ordonă sau conform planului său de elaborare (subl. ne aparține)... (3) Pregătirea proiectelor de acte normative se efectuează, de regulă, în următoarele termene: a) de până la 3 luni – proiectele statutelor, regulamentelor, instrucțiunilor, regulilor și altele asemenea; b) de până la o lună – proiectele de alte acte normative. (4) În termenele de elaborare se include și timpul rezervat avizării, consultării publice și expertizei”.

Dacă termenele de elaborare a actelor normative ale Guvernului, prevăzute de legislația în vigoare, par a fi prea mari, atunci această legislație poate fi modificată. Nimic nu împiedică autoritățile de resort să opereze asemenea amendamente.

Sub acest aspect, nu putem trece cu vederea poziția exprimată de către K.S. Kuzminâh vizavi de o situație similară atestată în Federația Rusă: „Cât privește aplicarea răspunderii penale pentru circulația ilegală a analogilor substanțelor stupefiante sau psi-

hotrope, o asemenea practică implică o disproporție între constrângerea penală pentru încălcarea unei norme imprevizibile și scopurile urmărite de autorități în legătură cu îndeplinirea obligațiilor care decurg din convențiile internaționale antidrog. Altfel spus, nimeni nu împiedică autoritățile, care posedă suficientă informație cu privire la calitățile narcogene sau psihogene ale unor substanțe, să includă denumirile acestor substanțe în Lista de substanțe narcotice, substanțe psihotrope sau precursori ai acestora, supuse controlului în Federația Rusă. În afară de aceasta, problemele care țin de activitatea uneia dintre autoritățile publice – Serviciul Federal de Control asupra Drogurilor (corespunde cu Comitetul Permanent de Control asupra Drogurilor de pe lângă Ministerul Sănătății al Republicii Moldova – *n.a.*), legate de pregătirea și argumentarea propunerilor sale către Guvernul Federației Ruse cu privire la modificarea și/sau completarea listei sus-menționate, nu pot justifica nici violarea drepturilor cetățenilor, garantate de alin.(1) art.7 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, nici aplicarea răspunderii penale pentru comiterea unor fapte care nu sunt determinate concret în cadrul normei penale” [34].

Din cele evocate *supra* cu privire la carențele grave ce marchează definițiile din alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM, deducem următoarele: lipsa unor reglementări legale precise, care să determine cu exactitate conținutul noțiunilor „produse etnobotanice” / „etnobotanice” și „analog al substanței stupefiante sau psihotrope”, deschide posibilitatea unor abuzuri în activitatea de aplicare a răspunderii pentru faptele prevăzute la art.217, 217¹-217⁶ sau 219 CP RM ori la art.85-87 din Codul contravențional. Definierea în alin.(5) și (6) art.134¹ CP RM a noțiunilor „produse etnobotanice” / „etnobotanice” și „analog al substanței stupefiante sau psihotrope” urmează să se facă într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de echivoc, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrarului sau a abuzului autorităților. Destinarii legii penale și ai legii contravenționale trebuie să aibă o reprezentare clară asupra normelor juridice aplicabile, astfel încât să-și adapteze conduita și să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea acestor norme. Maniera ambiguă de redactare, ca și utilizarea unor sintagme neclare, sunt neconforme cu normele de tehnică legislativă. Respectarea normelor de tehnică legislativă, în cadrul complexului de reguli specifice activității de legiferare, reprezintă un factor determinant în transpunerea voinței legiuitorului, astfel încât actul normativ adoptat să îndeplinească și prin modalitatea de redactare toate exigențele impuse de necesitatea respectării drepturilor fundamentale ale omului. Reglementarea cât mai exactă a domeniului de aplicare a art.217, 217¹-217⁶ și 219 CP RM,

precum și a art.85-87 din Codul contravențional este cu atât mai necesară având în vedere, în special, consecințele pe care un eventual abuz al autorităților publice le-ar avea asupra destinatarilor acestor norme;

2) *determinarea, în acord cu alin.(8) art.134¹ CP RM, a cantităților mici, mari sau deosebit de mari ale produselor etnobotanice (etnobotanicelor) și ale analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope.*

Amintim că, potrivit acestei norme, „în cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau al altor acțiuni ilegale cu... etnobotanice sau analogi ai acestora, proporțiile acestora – mici, mari sau deosebit de mari – se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari stabilite de Guvern”. În Nota 3 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006, se prevede: „Cantitățile mici, mari sau deosebit de mari ale analoagelor substanțelor narcotice sau psihotrope corespund cantităților calculate ale substanțelor narcotice sau psihotrope enumerate”. Din această prevedere nu rezultă un răspuns clar la întrebarea: căreia dintre substanțele narcotice/stupefiante sau substanțele psihotrope, enumerate în lista sus-menționată, îi corespunde analogul substanței stupefiante sau psihotrope al cărei cantitate trebuie stabilită? Cât privește stabilirea cantității produselor etnobotanice (etnobotanicelor), în legislație lipsește orice indiciu.

Cu această ocazie, comportă interes unul dintre proiectele care stă la baza adoptării Legii nr.193/2016. În acest proiect atrag atenția următoarele dispoziții:

„Articolul 134¹. Substanțe narcotice, psihotrope (stupefiante), precursori, etnobotanice, analogi, omologi, derivate și plante care conțin astfel de substanțe ... (8) Listele și cantitățile (subl. ne aparține) substanțelor narcotice, psihotrope (stupefiante), precursorilor, etnobotanicelor, analogilor (subl. ne aparține), omologilor, derivatelor și a plantelor care conțin astfel de substanțe se aprobă de Guvern (subl. ne aparține).”

(9) În cazul sustragerii, însușirii, extorcării sau altor acțiuni ilegale cu substanțele narcotice, psihotrope (stupefiante), precursorilor, etnobotanicelor, analogilor, omologilor, derivatelor și a plantelor care conțin astfel de substanțe, proporțiile mici, mari sau deosebit de mari se determină conform cantităților mici, mari sau deosebit de mari ale substanțelor narcotice, psihotrope (stupefiante), precursorilor, etnobotanicelor, analogilor, omologilor, derivatelor și a plantelor care conțin astfel de substanțe” [35].

În Nota informativă la respectivul proiect se menționează: „Proiectul va avea impact asupra prevenirii și combaterii criminalității în domeniul substanțelor narcotice, psihotrope (stupefiante), pre-

cursorilor, etnobotanicelor, analogilor, omologilor, derivatelor și a plantelor care conțin astfel de substanțe, precum și tragerea la răspundere a celor vinovați. Această răspundere se determină în dependență de cantitatea substanțelor, care urmează a fi stabilită de Guvern ca fiind mică, mare sau deosebit de mare, în funcție de pericolul ce îl prezintă cantitatea specificată asupra sănătății persoanelor” [36]. Așadar, inițial, se preconiza ca listele și cantitățile produselor etnobotanice (etnobotanicelor) și ale analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope să fie aprobate de Guvern.

Însă, ulterior, autorii remaniierilor operate prin Legea nr.193/2016 au renunțat la această idee. În proiectul elaborat mai târziu deja vedem transpuse ideile care au fost implementate prin adoptarea acestei legi. În Avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova la acest proiect, se menționează, printre altele: „Proiectul de lege, în art.I, pct.2, propune să fie introdusă o serie de noțiuni noi, precum analogi ai stupefiantelor și substanțelor psihotrope, etnobotanice... Aceste propuneri pierd din temeinicie, mai ales în condițiile în care însuși autorul recunoaște în Nota informativă de la proiect că aceste noțiuni noi nu posedă un regim juridic determinat, pe care nici propunerile legislative ale autorului nu-l determină (subl. ne aparține)” [37].

Renunțarea autorilor remaniierilor operate prin Legea nr.193/2016 la ideea inițială trebuie privită prin prisma scopului pe care aceștia l-au urmărit. Astfel, în Nota informativă la unul din proiectele care stau la baza adoptării Legii nr.193/2016 se arată: „Implicit, amendamentele propuse au fost elaborate în temeiul Adresei Curții Constituționale nr.PCC-01/30a din 13 octombrie 2015 pentru excluderea interpretărilor eronate ale actelor legislative care reglementează acest segment” [38].

A fost oare respectată această solicitare a Curții Constituționale de către autorii remaniierilor operate prin Legea nr.193/2016?

Iată textul respectivei adrese a Curții Constituționale: „La 13 octombrie 2015, prin Hotărârea nr.25, Curtea Constituțională a recunoscut constituționale prevederile Hotărârii Guvernului nr.79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora.

Curtea a reținut că prin conținutul sintagmei „listele substanțelor”, cuprinsă la alin.(4) art.134¹ din Codul penal, urmează a se înțelege competența Guvernului de a reglementa atât categoriile substanțelor narcotice și psihotrope, cât și cantitățile acestora. Aprobarea doar a listei acestor substanțe, fără o reglementare cantitativă, ar lipsi de esență întreaga hotărâre a Guvernului, care ar fi, astfel, inaplicabilă.

Curtea a menționat că, ținând cont de faptul că procesul legislativ implică mai multe etape de durată, rațiunea stabilirii competenței Guvernului rezultă și din necesitatea reglementării prompte a cadrului normativ în acest domeniu în cazul apariției de noi substanțe cu efecte similare (subl. ne aparține).

În același timp, pentru a exclude interpretările eronate, Curtea consideră necesară completarea alin. (4) art.134¹ din Codul penal, astfel încât dispoziția acestuia să facă referire nu doar la aprobarea de către Guvern a „listei” substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor, dar și a cantității acestora.

Totodată, Curtea constată că, suplimentar „substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor”, Codul penal cuprinde reglementări sancționatorii referitoare la „analogul substanțelor narcotice sau psihotrope” (art.134¹, 217, 217¹, 217², 217³, 217⁵, 217⁶ din Codul penal). Potrivit alin.(2) art.134¹ din Codul penal, prin „analog” se înțelege substanța care, conform componenței sale și efectului pe care îl produce, se asimilează cu substanța narcotică sau psihotropă.

Curtea reține că convențiile internaționale în materie nu disting noțiunea de „analog” al substanțelor narcotice sau psihotrope. Acestea stabilesc doar categoriile substanțelor narcotice și psihotrope, categorii care se regăsesc și în Hotărârea Guvernului nr.1088 din 5 octombrie 2004 și Hotărârea Guvernului nr.79 din 23 ianuarie 2006.

Astfel, odată cu apariția pe piață a unei substanțe noi, care provoacă dereglări psihice și dependență fizică la consumul ei abuziv, aceasta este inclusă în Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe. Până la completarea listei corespunzătoare, această substanță nu poate fi, sub specie iuris, nici stupefiant, nici substanță psihotropă (tertium non datur).

Astfel, Curtea constată că în prezent normele din Codul penal, care fac referire la „analogul substanțelor narcotice sau psihotrope”, sunt lipsite de conținut și fără efect juridic, fapt care, în contextul celor menționate, determină excluderea lor din legea penală.

Având în vedere cele elucidate anterior, Curtea menționează că deficiențele constatate supra urmează a fi înlăturate de către legislativ (subl. ne aparține).

Curtea solicită Parlamentului să examineze, în conformitate cu prevederile art.28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, prezenta adresă și să-i fie comunicate rezultatele examinării acesteia în termenele prevăzute de lege” [39].

Implicit, aceeași concluzie reiese din adresa conținută în Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității prevederilor art.126 alin.(3) din Codul penal al Republicii Moldova, nr.1 din 22.12.2005: „Prin excluderea alin.(3) din art.126 al Codului penal Parlamen-

tul a rezolvat excepția de neconstituționalitate, însă a omis soluționarea unui alt aspect al problemei – determinarea cantitativă a proporțiilor mici și mari ale substanțelor narcotice și psihotrope. Nereglementarea acestei probleme de drept îngreunează aplicarea de către organele de urmărire penală și instanțele de judecată a prevederilor art.105³ din Codul cu privire la contravențiile administrative, art.134¹, 217, 217¹ și 217⁴ din Codul penal și art.159 din Codul de procedură penală. Curtea reține atenția Parlamentului asupra acestei omisiuni și asupra oportunității de a efectua precizările respective în prevederile menționate” [40].

În care act al Guvernului sunt stabilite cantitățile mici, mari sau deosebit de mari ale produselor etnobotanice (etnobotanicelor) sau ale analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope? De ce adresele Curții Constituționale, invocate mai sus, au fost ignorate de către factorii de decizie care aveau obligația să lichideze lacunele consemnate în respectivele adrese? Sau poate adoptarea Legii nr.193/2016 trebuie percepută ca lichidare a lacunelor în cauză? A fost oare cineva tras la răspundere pentru ignorarea adresei pe care o conține Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova, nr.25 din 13.10.2015?

Adresăm aceste întrebări din perspectiva următoarelor prevederi ale Codului jurisdicției constituționale, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 16.06.1995 [41]: „Hotărârile și avizele se execută în termenele indicate de Curtea Constituțională” (alin. (1) art.75); „Executarea hotărârii și avizului este adusă la cunoștința Curții Constituționale în termenul indicat de ea” (alin.(3) art.75); „Factorii de decizie care nu au executat în termenul stabilit hotărârea și avizul poartă răspundere conform articolului 82” (alin.(4) art.75); „Dacă la examinarea cauzei Curtea Constituțională constată existența unor lacune în legislație ce se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituției, ea atrage atenția organelor respective, printr-o adresă, asupra lichidării acestor lacune” (alin. (1) art.79); „Organele sesizate comunică, în termenul stabilit, Curții Constituționale rezultatele examinării adresei” (alin.(2) art.79.

În Legea cu privire la Curtea Constituțională, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 13.12.1994 [42], reținem atenția asupra următoarelor dispoziții ale art. 28¹: „(1) Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale. Proiectul de lege respectiv va fi examinat de Parlament în mod prioritar. (2) Președintele Republicii Moldova sau Guvernul, în termen de 2 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, modifică și completează sau abrogă

actul sau unele părți ale acestuia declarate neconstituționale și, după caz, emite sau adoptă un act nou. (3) Actele emise întru executarea actelor normative sau a unor părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și se abrogă. (4) Observațiile (constatățile) Curții Constituționale privind lacunele (omisiunile) reglementărilor normative, datorate nerealizării unor prevederi constituționale, indicate în adresă, urmează să fie examinate de instanța vizată, care în termen de cel mult 3 luni, va informa Curtea Constituțională despre rezultatele examinării”. Conform art.28² al aceleiași legi, „neexecutarea, executarea necorespunzătoare, împiedicarea executării actelor Curții Constituționale atrag după sine răspunderea prevăzută de legislația în vigoare”.

În cele ce urmează, atragem atenția asupra unui alt exemplu de imprevizibilitate a Legii nr.193/2016, sub aspectul determinării, în acord cu alin.(8) art.134¹ CP RM, a cantităților mici, mari sau deosebit de mari ale produselor etnobotanice (etnobotanicelor) și ale analogilor substanțelor stupefiante sau psihotrope.

Astfel, alin.(1) art.134¹ CP RM stabilește: „Prin droguri se înțeleg plantele sau substanțele stupefiante ori psihotrope, sau amestecurile ce conțin asemenea plante ori substanțe, stabilite de Guvern (subl. ne aparține)”.

De exemplu, în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006, în lista de substanțe narcotice, la poziția 193, se specifică: „Mase vegetale (amestec de prafuri și/sau plante sau amestecuri de ierburi, diverse părți de plante de diferite specii, uscate sau umede, mărunțite sau întregi), care conțin: AB-CHMINACA; AB-PINACA-CHM; AB-PINACA; AB-FUBINACA; 5F-APINACA; 5F-AKB48; APINACA 5 – fluoropentyl analog; 5F-AMB; 5F-MMB-PINACA; 5F-AMB-PINACA; MDMA-CHMICA”. În cazul acestor mase vegetale, cantitățile mici constituie până la 0,01 g, iar cantitățile mari – de la 0,01 până la 0,25 g. Însă, nu este clar la ce se referă aceste cantități: 1) la respectivele mase vegetale în ansamblu sau 2) la: AB-CHMINACA; AB-PINACA-CHM; AB-PINACA; AB-FUBINACA; 5F-APINACA; 5F-AKB48; APINACA 5 – fluoropentyl analog; 5F-AMB; 5F-MMB-PINACA; 5F-AMB-PINACA; MDMA-CHMICA?

În același context, în Nota 2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006, se prevede: „Cantitățile includ amestecurile substanțelor narcotice și/sau psihotrope cu precursori, adaosuri (preparate medicamentoase, acizi, gluco-

ză, crohmal, făină etc.), aflându-se în orice stare de agregare”.

Referitor la această prevedere, în Raportul de expertiză al legislației Republicii Moldova privind clasificarea substanțelor narcotice în proporții mici, mari și deosebit de mari prin prisma legislației contravenționale și penale, elaborat de Consiliul Național pentru Participare, la pct.4.4, se arată: „O altă problemă ce poate duce la calificarea unor cantități mici de droguri în cantități mari sau deosebit de mari este cazul când drogurile nu se află în „stare pură”, ci sunt amestecate cu diferite alte adaosuri (glucoză, crohmal, zahăr, făină etc.). Este de menționat că, în conformitate cu nota la Lista substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.79 din 23.01.2006, cantitățile includ și amestecurile respective. Ori, în asemenea situații riscul calificării unor cantități *de facto* mici de droguri, ca fiind cantități mari, este extrem de ridicat. În acest sens, este necesar de a găsi o modalitate de apreciere a cantităților de droguri, cu excluderea adaosurilor” [43].

Sușinem această remarcă. Or, o astfel de carență a textului normativ poate avea ca efect negativ: 1) asimilarea adaosurilor (preparatelor medicamentoase, acizilor, glucozei, crohmalului, făinei etc.) cu substanțele narcotice/stupefiante sau cu substanțele psihotrope; 2) stabilirea incorectă (în sensul prezentei mărite față de realitate) a cantităților substanțelor narcotice/stupefiante sau ale substanțelor psihotrope.

Referințe:

1. Helsinki Final Act. <http://www.osce.org/helsinki-final-act?download=true>
2. *Monitorul Oficial al Parlamentului Republicii Moldova*, 1991, nr.6.
3. *Ibidem*, 1994, nr.1.
4. Într-adevăr, de exemplu, în pct.66 al Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în *cauza Sissanis c. România**, Curtea amintește jurisprudența constantă a Curții conform căreia expresia „prevăzută de lege” impune ca măsura incriminată să aibă o bază în dreptul intern, dar vizează, de asemenea, calitatea legii în cauză: aceasta trebuie într-adevăr să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în privința efectelor sale. Pentru ca legea să îndeplinească condiția de previzibilitate, trebuie să precizeze cu destulă claritate întinderea și modalitățile exercitării puterii de apreciere a autorităților în domeniul analizat, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului. În consecință, nu poate fi considerată drept „lege” decât o normă emisă cu destulă precizie pentru a permite cetățeanului să-și corecteze conduita; ascultând la nevoie sfaturile potrivite, el trebuie să aibă capacitatea de a prevedea, într-un grad

rezonabil al circumstanțelor cauzei, consecințele de natură să decurgă dintr-o anumită acțiune.

* *Affaire Sissanis c. Roumanie*. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-79230>

De asemenea, în *cauza Rotaru c. României***², Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că o lege este previzibilă numai când este redactată cu suficientă precizie, de natură să permită oricărei persoane să își corecteze conduita. Insistând asupra previzibilității legii în *cauza Sunday Times c. Regatul Unit****³, precum și în *cauza Cantoni c. Franței*****⁴, Curtea a decis că „cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o manieră rezonabilă, consecințele care pot apărea „dintr-un act determinat” ori care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.

** *Case of Rotaru vs. Romania*. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58586>

*** *Case of The Sunday Times vs the United Kingdom*. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57584>

**** *Case of Cantoni vs France*. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58068>

5. Negru B., Osmochescu N., Smochină A. et al. *Constituția Republicii Moldova: Comentariu*. Chișinău: Arc, 2012, p.113-114.

6. Predescu I., Safta M. Principiul securității juridice, fundament al statului de drept. Repere jurisprudențiale. În: *Buletinul Curții Constituționale*, 2009, nr.1, p.5-19.

7. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.36-38.

8. *Ibidem*, 1995, nr.53-54.

9. *Ibidem*, 2016, nr.315-328.

10. *Ibidem*, 2016, nr.306-313.

11. Prin aceeași lege au fost operate amendamente în Legea cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor (denumirea nouă – Legea cu privire la circulația substanțelor stupefiante, psihotrope și a precursorilor), adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 06.05.1999*.

* *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr.73-77.

12. Ушакова Л. Н. Общие правила формулирования дефиниций. В: *Молодой ученый*, 2008, № 1, с.190-196.

13. Adresăm această din urmă întrebare, deoarece în lista de substanțe narcotice din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.79 din 23.01.2006*, găsim următoarele denumiri: *marijuana verde; coca frunze (foi de coca); pai de mac verde* etc. În același act normativ, în lista de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope se menționează: „1. Plantele care nu cresc pe teritoriul Moldovei din cauza condițiilor climaterice și care sunt interzise pentru cultivare pe teritoriul Moldovei: a) plantă de coca; b) kat; c) *Argyreia nervosa*; d) *Nymphaea caerulea*; e) *Salvia divinorum*; f) *Turbina corymbosa*; g) *Tabernaemthe iboga*; 2. Plantele care cresc pe teritoriul Moldovei și sunt interzise pentru cultivare pe teritoriul Moldovei sau necesită autorizație specială: a) plantă de mac (indiferent de faza de vegetație) (*subl. ne aparține*); b) plantă de cânepă (indiferent de faza de vegetație)” (*subl. ne aparține*)”.

* *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, nr.16-19.

14. *Monitorul Oficial al României*, Partea I, 2012, nr.757.

15. Se are în vedere: substanța vâscoasă adezivă folosită la lipit; adezivul pe bază de elastomeri sintetici și solvenți organici.

16. Rîșniță A. *Unele considerații privind infracțiunile prevăzute de Legea nr.194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive*. <http://www.juridice.ro/287413/unele-consideratii-privind-infracțiunile-prevazute-de-legea-nr-1942011-privind-combaterea-operatiunilor-cu-produse-susceptibile-de-a-avea-efecte-psihoactive.html>

17. Кудашкин А.В. *Антикоррупционная экспертиза: теория и практика: научно-практическое пособие*. Москва: Норма: ИНФРА-М, 2012, с.178; Кудашкин А.В. *Комментарий к Федеральному закону «Об антикоррупционной экспертизе нормативных правовых актов и проектов нормативных правовых актов»: научно-практический комментарий*. Москва: Волтер Клувер, 2011, с.38.

18. Брыжинский А.А., Лукьянов А.А. *Технико-юридические критерии качества законодательного акта. В: Социально-политические науки*, 2011, № 1, с.70-74.

19. Ситникова А.И. Проблема качества уголовного закона. В: *Известия Юго-Западного государственного университета. Серия История и право*, 2014, № 4, с.122-126.

20. Грузинская Е.И. О правилах применения языковых средств при конструировании юридических норм. В: *Экономика, социология и право*, 2013, № 12, с.126-128.

21. Анциферова О.В. Повышение качества подготовки законов как один из факторов обеспечения единства законодательной власти. В: *Вестник Челябинского государственного университета*, 2007, № 2, с.43-49.

22. Соболева А.К. Законодательная дефиниция как средство манипулирования: недемократические ограничения прав человека в законотворческой и правоприменительной практике. В: *Юридическая техника*, 2014, № 8, с.46-53.

23. Марчук В.В. Терминология уголовного закона и квалификация преступлений. В: *Право и демократия: Сборник научных трудов*. Вып.18. Минск: БГУ, 2007, с.224-238.

24. Rîșniță A. *Unele considerații privind infracțiunile prevăzute de Legea nr.194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive*. <http://www.juridice.ro/287413/unele-consideratii-privind-infracțiunile-prevazute-de-legea-nr-1942011-privind-combaterea-operatiunilor-cu-produse-susceptibile-de-a-avea-efecte-psihoactive.html>

25. Notă informativă la proiectul de modificare și completare a Legii Republicii Moldova nr.382 din 06.05.1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor. <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2483>

26. Notă informativă la proiectul de Lege privind mo-

dificarea și completarea unor acte legislative. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3002>

27. Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.1170/2013. <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=1170>

28. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr.17-23.

29. Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.2606/2015. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2606>

30. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.106-113.

31. Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la completarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.3172/2016. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3172>

32. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.288-292.

33. *Ibidem*, 2003, nr.208-210.

34. Кузьминых К.С. *Рекомендации по обращению в Конституционный Суд Российской Федерации и в Европейский Суд по правам человека по уголовным и административным делам об аналогах наркотических средств или психотропных веществ*. http://hand-help.ru/documents/Kuz'minich_K.S._analogi_obraschenie_v_KS_i_ECHR.doc

35. Proiectul de Lege pentru modificarea și comple-

tarea unor acte legislative. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3002>

36. Notă informativă la proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3002>

37. Avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.382-XIV din 6 mai 1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor (nr.103 din 14.03.2016). <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectede-actelegislative/tabid/61/LegislativId/3124/language/RO-RO/Default.aspx>

38. Notă informativă la proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative. <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3002>

39. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr.79 din 23.01.2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora (Sesizarea nr.30a/2015), nr.25 din 13.10.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.13-19.

40. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr.176.

41. *Ibidem*, 1995, nr.53-54.

42. *Ibidem*, nr.8.

43. Raport de expertiză a legislației Republicii Moldova privind clasificarea substanțelor narcotice în proporții mici, mari și deosebit de mari prin prisma legislației contravenționale și penale, elaborat de Consiliul Național pentru Participare. <http://www.cnp.md/ro/produse/avize-propuneri/drepturile-omului/item/download/1642>
